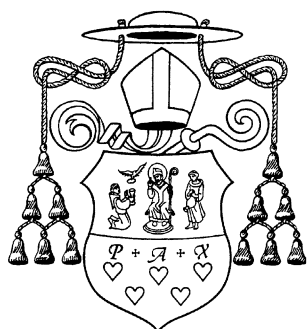
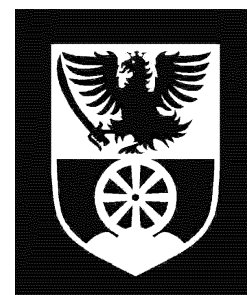

Cultura Nostra

PANNONHALMI FŐAPÁTSÁG

RÁKÓCZI SZÖVETSÉG

VIII. KÁRPÁT-MEDENCEI KÖZÉPISKOLÁS TÖRTÉNELMI VETÉLKEDŐ

ÍRÁSBELI MÁSODIK FORDULÓ

2009. FEBRUÁR 10.

ISKOLA NEVE ÉS PONTOS CÍME:

.....

.....

CSAPATTAGOK:

1,

2,

3,

Elérhető pontszám/Összpontszám: **150**/.....

Felügyelőtanárok:

Javító:

1. Egészítsétek ki a szöveg hiányzó részeit!

A Habsburg Birodalom országainak központi igazgatását a Bécsben székelő központi kormányhivatalok végezték. A legfontosabb szerv a(z) volt, ahol a császár legbensőbb tanácsosai a birodalmi jelentőségű bel-és külügyeket tárgyalták meg. Szintén tanácsadó, de jóval nagyobb létszámú testület volt a(z), tevékenysége leginkább az igazságszolgáltatásra korlátozódott. A birodalom gazdasági életének, pénzügyeinek az irányítását a(z)..... végezte. Az említett kormányzervekben hozott döntéseket, a császári parancsokat, rendelkezéseket a(z)foglalta írásba. 1556-ban jött létre a török elleni védelmi vonal megszervezésére a(z), amelynek hatásköre a birodalom egészére kiterjedt. Amikor 1526-ban Habsburg Ferdinánd magyar királlyá lett, ez azt is jelentette, hogy Magyarország egy része egy kormányzati módszerek tekintetében fejlettebb birodalomhoz csatlakozott. Ferdinánd király első próbálkozásaként – lévén, hogy ő maga az országon kívül tartotta a székhelyét- egykívánt az ország élére állítani, amelynek a központi kormányzatot kellett volna ellátnia. A(z)a nádorhoz hasonló jogokat kapott, de pénzügyekben és hadvezetési ügyekben nem rendelkezett. A pénzügyek központi irányítására I. Ferdinánd király 1528-ban szervezte meg a Magyar, amely Budáról elmenekülve, 1531-ben-ban kezdte meg a működését. Felső-Magyarországon 1567-ben került sor a felállítására székhellyel.

A helyi nemesség legjelentősebb fóruma a közügyekben, közigazgatásban döntéseket hozó nemesi..... volt. Itt választották meg a(z)-i követeket, a megye legfontosabb tisztségviselőit: a(z)-t a(z)bírókat és az esküdteket. A(z) legfontosabb bíraskodási szerve a(z)volt, ahonnan a polgári peres ügyekben a királyi-hoz lehetett fellebbezni.

2. Karikázzátok be, hogy az alábbi állítások közül, melyik igaz, melyik hamis?

A. A váradi egyezmény gyakorlati megvalósulására I. Ferdinánd árulása miatt nem került sor.

igaz-hamis

B. Bethlen Gábor a töröktől kért segítséget Báthory Gábor menesztése érdekében.

igaz-hamis

C. János Zsigmond halálát követően Erdélyt át kellett volna adni I. Miksa magyar királynak.

igaz-hamis

D. Fráter György meggyilkolását követően a vizsgálat kiderítette, hogy I. Ferdinándot felelősség terheli a barát haláláért.

igaz-hamis

E. Károli Gáspár evangélikus lelkész nevéhez kapcsolódik az első magyar nyelvű Bibliafordítás.

igaz-hamis

F. Az erdélyi fejedelmek szabad kezet kaptak a Portától bel-és külügyeik intézéséhez.

igaz-hamis

G. Az első Magyarországon kinyomtatott magyar nyelvű könyv Sylvester János Újtestamentuma volt.

igaz-hamis

H. Báthory István lengyel királyként vette fel az erdélyi fejedelmi címet.

igaz-hamis

I. Pázmány Péter „Kalauz” című művében foglalja össze és rendszerezi a katolikus alaptételeket.

igaz-hamis

J. II. Ferdinánd egyetemi tanulmányait Ingolstadtban végezte.

igaz-hamis

10p.

3. Válasszátok ki, hogy az alább felsorolt személyek közül, ki kinek volt a házastársa! (egy lehetőség egyikhez sem rendelhető!) Válaszaitokat az alábbi táblázatban jelöljétek, máshol jelölt megoldás nem fogadható el!

1. Bethlen Gábor	a. Maria Fugger
2. Nádasdy Tamás	b. Brandenburgi Katalin
3. Pálffy Miklós	c. Jagelló Izabella
4. Szapolyai János	d. Sulyok Sára
5. Báthory Zsigmond	e. Kanizsai Orsolya
6. Dobó István	f. Nyári Krisztina

g. (Habsburg) Mária Krisztierna

1.	2.	3.	4.	5.	6.

6p.

4. Milyen nevek, melléknevek ill. jelzők rendelhetők a felsorolt személyekhez? (egy lehetőség egyikhez sem rendelhető!) Válaszaitokat az alábbi táblázatban jelöljétek, máshol jelölt megoldás nem fogadható el!

1. Nádasdy Ferenc	a. Mohamedán
2. Cserni Jovan	b. Törvényhozó
3. I. Szulejmán	c. „A hit harcosa”
4. II. Ferdinánd	d. Rejtélyes/legkülönösebb...
5. Fráter György	e. Fekete ember

6. I. Miksa

f. Köpönyegforgató

7. Bethlen Gábor

g. Martinusevics

h. Fekete bég

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.

7p.

5. Aláhúzással jelöljétek, hogy melyik a kakukktojás? Választásotokat röviden indokoljátok!

A. Károlyváros, Esztergom, Varasd, Kassa

Indoklás:

.....
.....

B. Győr, Buda, Temesvár, Eger

Indoklás:

.....
.....

C. Zaránd, Bihar, Hunyad, Kraszna

Indoklás:

.....
.....

D. Solus Christus, sola fide, Spiritus Sanctus, sola Scriptura

Indoklás:

.....
.....

E. Fehérhegy, Nicolsburg, Gyurgyevo, Érsekújvár

Indoklás:

.....
.....

F. Oláh Miklós, Magyar István, Pázmány Péter, Telegdi Miklós

Indoklás.....

.....

G. Genf, Trident, Wittenberg, Augsburg

Indoklás:

.....
.....

14p.

6. Ismertessek egy-egy eseményt/történetet, amelyben mindhárom személy szerepel!

A. Báthory Zsigmond – Giorgio Basta – Vitéz Mihály.....

.....
.....

B. Bocskai István – Bethlen Gábor – Giacomo Belgioioso.....

.....
.....

C. Hans Rueber – Bekes Gáspár – Báthory István.....

.....
.....

9p.

7. Mi a közös az alábbi személyek tevékenységében, törekvéseiben?

A. Verancsics Antal, Istvánffy Miklós, Forgách Ferenc.....

B. Francesco Ferrabosco, Paolo Mirandola, Ottavio Baldigara.....

C. Perényi Péter, Török Bálint, Majláth István.....

D. Oláh Miklós, Zrínyi Miklós, Nádasdy Tamás.....

4p.

8. Mi a szó eredeti jelentése? Rendeljétek egymáshoz az összetartozókat! (egy lehetőség egyikhez sem rendelhető!) Válaszaitokat az alábbi táblázatban jelöljétek, máshol jelölt megoldás nem fogadható el!

1. haramia

a. gályarab

2. martalóc

b. hírvivő, parancs továbbító

3. csausz

c. hátvéd, tartalékhad

4. dzsida

d. lovasság harmadrangú alakulata

5. dandár

jórészt keresztényekből szerve-

6. szerdár

zett zsoldos katonák

7. pajzán

e. lándzsa

8. szatyma

f. gyalogos katona

g. rabló

h. főparancsnok, hadvezér

i. sörét

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.

8p.

9. Határozzátok meg, hogy az alábbiak kijelentések melyik magyar királyhoz köthetőek! Az esemény betűjelét írjátok a táblázat megfelelő helyére! (Néhány esemény több uralkodóhoz is rendelhető!)

Szapolyai János	I. Ferdinánd	János Zsigmond	I. Miksa	I. Rudolf	II. Mátyás	II. Ferdinánd

- A) A székelyek jobbágyi sorba süllyedésük ellen kirobbant felkelését véresen elfojtotta.
- B) Uralkodása idején kötötték a drinápolyi békét.
- C) Illésházy Istvánt nádorrá választják.
- D) Pázmány Péter egyetemet alapít Nagyszombatban.
- E) Szerette a csillagászatot, izgatta az alkímia, nem érdekelték az államügyek.
- F) Esztergom ostromakor életét veszti Balassi Bálint.
- G) A sajlóádi pálos rendi szerzetes volt a nevelője.
- H) Követséget indít Isztambulba Hieronymus Laski vezetésével.
- I) Megszületik az Erdélyi Fejedelemség.

- J) Prágában az Erdélyi Fejedelemség és a Királyság között törökellenes szövetség alakul.
- K) Nyírbátori megegyezés.
- L) Vizsolyban megjelenik a magyar nyelvű Biblia.
- M) Nickolsburgi békekötés.
- N) A Jezsuita rend Oláh Miklós meghívására megtelepedik Nagyszombatban.
- O) Mezőkeresztesi csata.

15p

10. Határozzátok meg az alábbi fogalmak jelentését!

A. vilajet:

.....
.....

B. kaza:

.....
.....

C. szandzsák:

.....
.....

D. defterdár:

.....
.....

E. rája:

.....
.....

F. haradz:

.....
.....

G. akcese:

.....
.....

H. kádi:

.....
.....

I. mufti:

.....
.....

J. dervis:

.....
.....

K. gyaur:

.....
.....

L. kaftán:

.....
.....

M. medresze.....

.....

N. kánunname.....

.....

O. devsirme.....

.....

15p.

11. Közigazgatástörténet

A. Milyen várostípusba sorolhatóak az alábbi városok?

Nagyszombat, Pozsony, Sopron.....

Székesfehérvár, Esztergom, Lőcse.....

Körmöcbánya, Besztercebánya, Selmecebánya.....

B. Milyen közigazgatási egységek központjai az alábbiak?

Segesvár, Medgyes, Újegyház.....

C. Melyik a Székelyföld főszéke?.....

D. Hogy nevezték a XVII. századtól a következő székely székeket?

Sepsi-,Kézdi,-Orbai-szék.....

6p.

12. A források elolvasását követően válaszoljatok a kérdésekre!

„Azonkívül mivel a vallás ügyében, különösen az úrvacsora osztásáról állandóan különféle viták, perlekedések, civódások, vélemények voltak a kolozsvári magyar nemzetiségű és a szebeni szász nemzetiségű egyház superintendensei és lelkipásztorai között, az ilyen egyenetlenségek megszüntetésére, mindkét fél lelkiismeretének megbékítésére és az ország lakóinak a nyugalmaért úgy döntöttek: mostantól kezdve a jövőben mindkét félnek a szabadságában áll, hogy akár a kolozsvári, akár a szebeni egyház vallását és felfogását kövesse.”

Milyen vallást követők között került sor a megegyezésre?
.....

Milyen kérdéssel kapcsolatban keletkezett vita a két vallás képviselői között? Mutasd be röviden a véleménykülönbség okát!

Hol keletkezett a fenti határozat?.....

Milyen vallások között került még sor a megbékélésre?

.....

8p.

„Először is, minthogy azon címről támadt vita ő legszentebb császári és királyi felsége s a fenséges fejedelem között, melyet e békés megegyezést követően a fenséges János fejedelemnek használnia kell...abban egyeztek meg, hogy a fenséges fejedelem lemond „Magyarország...választott királya” címéről és ezzel kapcsolatos minden igényéről...”

Hol, mikor és kik között született meg a fenti megegyezés?

.....

Hogyan szabályozta az egyezmény a két uralkodó és a két állam kapcsolatát?

.....

5p.

„Ezért figyelembe véve ilyen és annyira dicső, örök emlékezetre méltó érdemeiket, hajdú vitézeinket összeségükben és egyenként mint régi szabadságunk bátor megmentőit, hogy a haza javáért önfeláldozóan végzett egykori munkájuknak és viszont irántuk való hálánknak emléke megmaradjon az utódok előtt is, és hogy abban a hazában, amelyért harcoltak, kiemelkedő megtiszteltetést, szabadságot és kiváltságot nyerjenek, az 1605. évi november hó 10. napjára-ra kitűzött országgyűlésen(...)úgy döntöttünk, hogy valamennyiüket(...)a paraszti(...)állapotból és helyzetből, amelyben születtek és eddig voltak kegyesen ki kell emelnünk és Magyar-és Erdélyországunk igaz.....-nek társaságába és sorába kell számlálnunk...”

Egészítsétek ki a szöveg kipontozott és aláhúzott részeit! (2)

Említsetek két olyan eseményt/intézkedést, amely a szabadság megsértését eredményezte!.....

.....

Mivel foglalkoztak a hajdúk?.....

Hol sikerült a hajdúk részvételével győzelmet aratni?.....

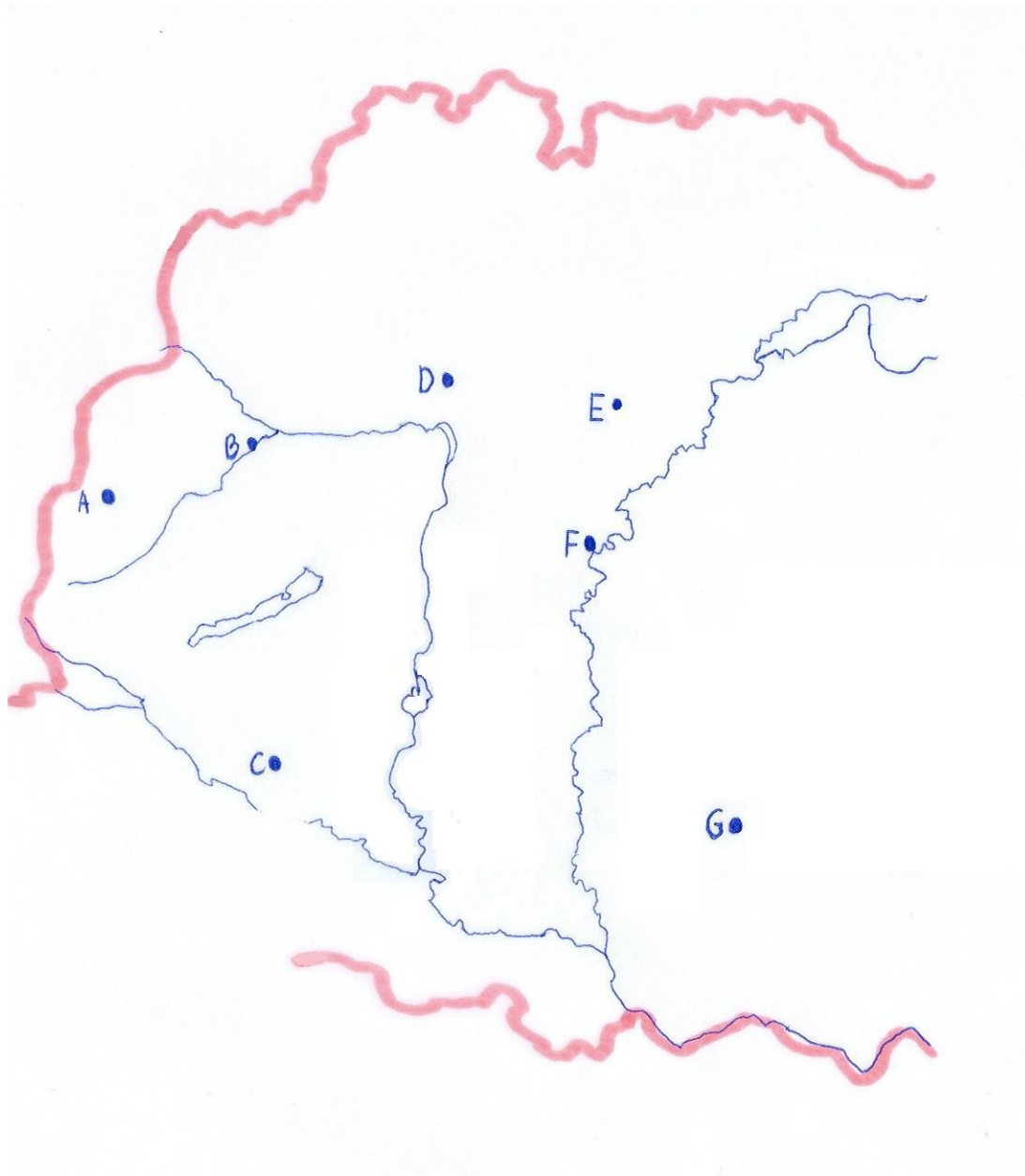
Soroljatok fel három olyan települést, amely a hajdúk letelepítéséül szolgált?

.....

9p.

13. Töltsétek ki a táblázatot a térkép és a megadott információk segítségével!

Török hadjáratok Magyarországon

Térkép betűjele	A vár neve	A várvédő/várvívó kapitány neve	A vár elestének/visszafoglalásának évszáma
A			
B			1598
C			
D		Szondi György	
E			1594
F		Nyáry Lőrinc	

G			1552
----------	--	--	-------------

16p.